

DIVERGÈNCIES

M. CARMEN SÁEZ

“Hi havia la guerra. Una excusa como com qualsevol altra per no anar a treballar un dilluns”. Les paraules del narrador del documental de la televisió espeteguen com una grapada de confeti de pedres sobre la migrada estància, Caterina no les ha copsades, està encaparrada entre els patracols de la declaració de la renda, els impresos en són al damunt de la taula de la saleta. Sobre una prestatgeria tronada romanen diversos llibres amb aspecte d’haver sigut llegits una i una altra vegada. Alguns joguets i andròmines infantils hi jauen com minúsculs bocins d’oblit.

De tant en tant fa llambregades a Ismael, el seu fill de sis anys que dorm sobre el sofà, tot i que ella no n’és conscient, l’habitud és un corrent interior que se li arrossega anònim entre els plecs de la corpenta. Els cabells del petit ressalten sobre el coixí negre i llampants, Ismael és com un home menudet que barrina i trau sempre entre els seus pensaments preguntes força assenyades; observa el món com qui contempla davant per davant un basar d’on se’n poden desembolicar una gernació de tresors.

Per la finestra oberta entra la fressa de l’estiu, vianants que conversen en un to de veu massa elevat se n’allunyen i li deixen la sensació que no són de veritat, solament una lleu remor que s’esvaneix de seguida, el soroll dels plats a les cuines dels veïns, la música dels cotxes que s’aturen al cantó per un instant, les motos dels repartidors de menjar ràpid. Tot i això, aquests no són més que pessics quotidians, fins i tot són un enfilall de calma que puja com un colom des de les llambordes i plana sobre la brisa discreta de juliol.

Caterina es mossega una ungla sense adonar-se’n, fuig del silenci prement el botó d’un aparell parlant que esguita notícies sobre mons incerts que mai no ha de visitar. És una jove bruna, molt, podria passar per marroquina, els ulls immensos observen l’orbe amb una lluïssor colpidora, s’ha arreplegat la cabellera llarga i cargolada en un monyo tibet, se li n’escapoleixen dues clenxes desnerides que li atorguen una aparença descurada però atractiva, els llavis fins li donen un aire una mica sever, tanmateix, en somriure guanya el cor de la gent. És alta, tan prima que el seu cos sembla un xic malgirbat.

D'ací a no res comencen les festes del poble. Demà ha de passar per casa de la senyora Dolorettes, la seua casera, qui viu en la vorera d'enfront. Aquest matí, en deixar Ismael a ca la mare, ha vist que les dones del veïnat estaven reunides a la porta de Dolorettes.

-Xiqueta –li ha etzibat Dolorettes en veure-la-, hui tenim reunió a ma casa, a les quatre.

-Tinc el torn de vesprada.

-Filla –ha contestat la dona amb un somriure dolç-, treballes massa. És que no tindràs vacances en festes?

I és que la senyora Dolorettes sempre ha sigut molt generosa i amable amb ella i amb Ismael, fins i tot els va llogar el pis per una quantitat força econòmica, i més d'una vegada ha tingut cura del xiquet si li ho ha demanat.

-Caterina, no vull que el meu pis es faça malbé si està deshabitat ni que l'ocupe qualsevol foraster, vosaltres sou com de la família.

Aquestes paraules despertaren en Caterina una gran estima envers la dona gran, no és gens fàcil pujar tota sola un fill i haver de treballar per un sou minso, així que tota ajuda és benvinguda. El seu matrimoni no va durar ni un any i a Robert ja en fa tres que no li ha vist la cara. De vegades pensa que la veïna és més amatent amb ella que sa mare, qui quan s'hi enfada li retreu errors que ni tan sols ha comés.

-Que beneïta que eres –remuga molt sovint la mare, tot i que Caterina sap que s'estima el nét i que sense ella tot haguera estat més difícil-. Per la teua cabuderia deixares escapar un home que ben plantat que era, a veure d'on en trauràs un altre com ell. No tens gens de picardia.

Està clar que ella no vol trobar-ne un altre com Robert, un fatxada cap boig que no podia suportar dones amb el seu propi espai, un nen malcriat que només esperava d'ella idolatria de serva. Segons ell cada cosa que Caterina intentava pel seu compte “enfonsa la meua autoestima”, ploriquejava ell.

El sendemà, en tornar de la fàbrica, Caterina passa per ca Dolorettes.

-Entra Caterina –la rep la dona gran asseguda a taula.

Les portes del corral són obertes, una aroma de dolcesa s'esmuny des del gessamí i fa gresca amb la sentor del menjar que ix de la cuina. És una casa antiga de poble, ben conservada, el sostre és de bigues de fusta potser de noguera o de roure. Les parets enrajolades amb taulells decoratius que de seguida ens fan pensar en l'artesanía de Manises. Sobre l'aparador un munt de fotos familiars, uns xiquets, des d'una imatge

sèpia, custodien als llavis un somriure trapella; el retrat de boda, Dolorettes jove però els trets en són els mateixos, al costat d'un home moreno, de nas, orelles i boca grans, rostre mig esvanit.

Caterina s'asseu enfront de la dona, qui va vestida amb camisa de dormir de tirants, la carn, tova i blanca, li'n penja entre els plecs, s'hi fa aire amb un ventall, veritablement no suporta la calor. Du els cabells embullats i una mica esclafats, els ulls de rateta múrria unflats. Caterina observa que aquesta dona té el cap una mica gros, li mira d'esquiltlentes els peus unflats i vermells que es belluguen oscil·lant des de la cadira com si foren els d'una nena, i és que la Dolorettes sembla una nineta grassa.

-Ai, bonica –sospira Dolorettes-, la nit és un infern per a mi, no puc pegar ull.

“Si no feres unes migdiades tan llargues no et passaria això”, pensa Caterina mentre esbossa un gest de comprensió.

-El xiquet s'ha quedat dormint amb ta mare? –pregunta Dolorettes. Tot seguit canvia de tema i talla la resposta de Caterina. Imagine que ta mare t'haurà contat alguna vegada el miracle del santuari, per si no ho recordes, que els joves sou així, te'n faré memòria. Fa molt molt de temps, però que molt de temps, el rector va auxiliar un caminant famolenc en el Camí de les Oliveres, i tot seguit, sense dir *oste ni moste*, el caminant es convertí en La Santa, el rector va caure enlluernat als seus peus i ella li va demanar que en aquell mateix lloc hauria de construir la gent del poble una ermita en el seu honor. Enguany en celebrarem el dos-cents aniversari i hem de fer la festa més gran mai coneguda en el món cristià. Jo li estic molt agraïda perquè la meua operació d'esquena va eixir perfecta, mira quina cicatriu.

Caterina la mira amb cara de pòquer, està tan perduda que no sap ben bé quina és la reacció que n'espera la dona. Quan Dolorettes li mostra la cicatriu apartant la tela, n'apareix el tall que baixa com un rierol per la comuna fins a reunir-se amb la regata del cul, les natges s'espampolen lletoses davant els seus ulls i ella pensa si era necessària aquesta imatge abans d'anar a dormir.

-Engalanarem el carrer perquè siga el millor de tots. Has d'acudir a les reunions i així et direm com has d'adornar la teua porta, que és la meua. El primer que hem de fer és posar el cobertor amb la figura de La Santa penjat a tots els balcons del veïnat.

-Com li diuen a eixa santa?

-Calla descreguda! –s'esvera Dolorettes-. La Santa no té nom, és santa i prou.

A Caterina li brolla de dins la col·legiala que du endins, la xiqueta que sempre té por de molestar.

-És que jo no crec en eixes coses –gosa mussitar dèbilment Caterina.

Dolorettes prem els llavis i s'hi retalla un rictus que la jove no havia vist mai en aquesta dona, no sap ben bé per què, però una mena de neguit li espicassa el borriçol dels braços.

-Vaja –diu entre dents la casera-, no me l'haguera imaginat mai. La pura veritat és que jo sóc una bona cristiana i necessite saber que al meu veïnat regna la més absoluta de les bondats.

-Ho entenc, la bondat és el que tots...

-Estic parlant jo –la veu de Dolorettes sona metàl·lica, talla com fulla d'afaitar.

Caterina acota el cap atabalada, sent que alguna cosa no va bé, que ha clavat la pota. Aquesta nova Dolorettes que no coneixia li fa basarda. Els ulls de la dona llancen contra ella ofensess que no s'escolten, però les rep al cos com unes mans feréstegues que li rebreguen tota la carn.

-Mira, xiqueta, tot el poble hi participarà, només una persona que tinga l'ànima com la pega pot fer a La santa l'afront de no honorar-la. Així que tu veuràs.

Dolorettes adopta un posat de rebuig, com si haguera donat per tancada la paradeta, Caterina ho copsa i només pot fer via cap a casa després de la derrota.

-Bona nit, senyora Dolorettes.

Passen un parell de dies sense que Caterina no hi pense, emmigranyada en la feina ja és com si tot plegat no haguera existit. És per això que en clissar el grup de dones, comandades per Dolorettes, sent una mena d'estranyament, una llunyania que fa d'aquell petit entrebanc una nimietat. Li fan l'efecte d'una colla de pingüins avalotadors aliant-se contra el fred, només que elles conspiren a petita escala. Les saluda amb el cap i amb un somriure una mica desmenjat, i la resposta n'és un posat d'harpies decebudes que la jutgen d'antuvi. Tonica, la veïna del cantó, en fa una temptativa d'aproximació, però Dolorettes deixa caure les seues paraules com una sentència.

-Alerta que la saludes. Ha d'entendre que la burla a La santa no ha de quedar sense càstig.

Tonica, atemorida, acota la mirada. És una dona espantadissa, feble com un pessic de sorra. Una veritable maniàtica de la neteja, ben experta en els quefers de la llar, podria fer-ne classes i explicar quin producte és l'ideal per a cada objecte i lloc.

Mentre tomba el cantó, la jove fa un repàs mental per esbrinar si ha incomplert alguna d'aqueixes lleis no escrites del bon veïnat, ben d'hora ha netejat la vorera i l'ha deixada més lluenta que unes anques de nadó, no deixa mai de preguntar si necessiten alguna cosa i n'escolta les dèries amb infinita paciència, així que té la consciència ben tranquil·la. De tota manera al fons li resta un pòsit tèrbol, de segur que estan tramant alguna malifeta contra ella.

Quan Ismael diu que vol anar a ca Dolorettes pensa que potser així s'acabaran els que ella innocentment anomena malentesos. Però després d'una estona el xiquet se'n torna trasbalsat, les ninetes dels ulls aigualides.

-Què passa carinyet?

-No sé, Dolorettes està molt estranya, m'ha dit que no tenia berenar per als xiquets que estan fora de no sé quina cosa. Que et pregunte a tu per què em quede hui sense el flam de galetes.

El desencís del seu fill fa que una mena de coïssor se li ablame al pit, s'empassa l'orgull i decideix parlar amb Dolorettes.

-Senyora Dolorettes, no és que no vulga participar-hi, és que no tinc temps d'això.

-Estàs dient-li "això" a les nostres creences?

-Perdó. és una manera de parlar.

-Fes el favor de pensar les coses abans de dir-les. El temps l'hem de buscar per estar en harmonia amb les nostres deïtats.

-Ho sent –a dins se li rebel·len els dimonis, tanmateix pensa en Ismael-. És que el dia de la festa estaré treballant.

-Si tu no hi pots estar, la façana de la teua llar hi a de retre l'homenatge igualment. Saps què? Té raó ta mare quan diu que eres una cabota.

Caterina ha de posar fre a la llengua abans de parlar, dominar la indignació que li augmenta a dins.

-Sé que està enfadada amb mi, però, per favor, que això no afecte a Ismael.

-La pura veritat és que els pecats de les mares els han de pagar els fills, així ha sigut sempre, i mentre el món siga món, així serà –sentencia Dolorettes com un oracle totpoderós i li tanca la porta als nassos.

L'endemà Caterina torna a casa després de la faena, extenuada per aquestes jornades de xafogor que no s'acaben mai, i de sobte una llosa se li afua al davant, les

restes d'una traca n'enllorden la façana i la vorera. El fill de Tonica és clavari, deuen ser les restes de la pólvora que han fet servir per celebrar-ho, i, ves per on, el frontis de Tonica està impol·lut. Ella observa els voltants amb impotència, Dolorettes la fita des del seu llindar, els braços encreuats com una barrera impenetrable.

-Eixos desperfectes són cosa teua –mussita la dona amb veu força greu i no se'n pot estar d'amollar-ne l'habitual falca tot i que no vinga a tomb -. La pura veritat és que te n'has de fer càrrec de les despeses.

Pel matí ha de posar-se a endreçar el que pot, no obstant, a les parets persisteix l'espicassada d'esborralls negres. Mentre Ismael i ella es desdejunen, per la finestra tramunten les veus de les dones com una bandada de gralles.

-Veges tu, com poden algunes persones tindre la vorera tan bruta?

-Mira que les parets...

-Molt poca vergonya és el que tenen algunes, i van de bones xiquetes.

-Tot i saber que demà és el dia gran, ací la tens, més gossa que un pont.

-La pura veritat és que és una deixada.

Mare i fill es miren incòmodes, fins que acaben per esclatar a riure, és la catarsi que bugadeja les païres i que fa que tot plegat no siga més que un carrell de petiteses insignificants.

-Fes-me una torrada amb forma de coret, mare –diu Ismael oblidant-se dels mots sòrdids de l'exterior.

I Caterina s'hi posa a la tasca, molt agraïda al fill perquè l'allibera de tanta brutícia.

Un altre dia els dos tornen de ca la mare de Caterina. Està pensant què faran aquest vespre per defugir la festa de la discòrdia, finalment no ha anat a treballar i les veïnes els observen darrere els finestrals.

-Mare, mira que *xulo*! -exclama Ismael -. Tenim una bandera al balcó.

Ella hi dirigeix la mirada, un enorme cobertor, amb la representació estampada d'un rostre que vol ser de santa, oneja al vent. No pot evitar de pensar: "Maredéusenyor! Qui ha perpetrat eixe dibuix?" Aquest intent de retrat sembla que l'haja fet un escolar d'infantil, però no serà ella qui gose dir-ho en veu alta. Ara per ara el que la corprèn és aquesta invasió del seu territori. Perd l' oremus, d'una estrebada planta el xiquet davant la porta de Tonica i l'obri d'una tamborinada, la dona pega un crit, doncs guaitava pel cristall del finestró.

-Tonica, cuide un momentet de Ismael.

-Ai! Filla, no em claves en embolics. –protesta ploriquejant.

Quan la jove arriba a la casa, Dolorettes li barra el pas al bell mig de l'entrada.

-Dolorettes, esta vegada se n'ha passat, ha entrat a sac a la meua intimitat.

-Només he entrat a la meua llar, que, la pura veritat, tu en gaudeixes gairebé de franc. Tu pots fer el que vulgues, condemna't si et ve de gust, però jo he d'ofrenar a La Santa tot el meu cor, l'hospitalitat de les meues possessions ací a la terra. Hui és el dia assenyalat i tu tens la poca vergonya de vindre a faltar-me a ma casa.

I de sobte Caterina sap del cert que res del que diga travessarà aquest formigó destrellat que la dona aixeca davant seu. Què són les paraules quan davant per davant es dreça una mirada embogida que mai no havies conegut? Només s'hi veu amb cor d'agafar el seu fill i anar del dret cap a l'estació.

-Au, Ismael, hui anirem d'excursió a la platja.

De primer el xiquet vol saber quin és el neguit de la mare, li fa preguntes que potser no tenen resposta. Després la il·lusió d'infant novell ho esborra tot i desvia l'atenció cap als llocs on s'atura el tren. I tot seguit la mar, l'horitzó on sempre trobem una espurna de conhort, en caminen per la riba esbandint rialles. Al final del dia resten en un banc del passeig gaudint d'un gelat.

-Mare, el millor invent del món són els gelats.

-I tant que sí, fill.

-Bé, també hi són les llepolies, les vacances, els aniversaris dels amics, el meu aniversari...

-Els gats de la teua cosina Magdalena.

-Ai, sí! Els gats em volen molt. Hi ha moltes coses boniques al món, veritat?

Caterina somriu desarmada, Ismael té un semblant seriós, encara que els ulls abranden llumenetes d'ivori joiós, ella li remena el serrell i el menut se li arramba amb un abandó tendríssim.

-I també hi eres tu, mare.

Ella no sap ben bé què dir, plora per dins com una beneita. De sobte el nen canvia de tema.

-Saps, mare?, la planta eixa que punxa, la de la terrassa de Dolorettes...

-La planta d'àloe?

-Eixa. Tenia unes formiguetes l'altre dia, però jo no les he xafades. Ja no ens donarà més rametes d'eixa planta?

-Espere que sí, Ismael, és bona per curar les cremades.

A la llunyania albiren una bonior de gavines que travessen la ratlla del blau, sembla una cresta blanquina i allargassada que s'envola a sobre de les onades. Els dos s'hi embadaleixen.

-Fixa-t'hi mare, són com un núvol de nata que està lluny i que s'estira i s'estira, mira-les com s'envolen. On aniran?

De vegades el temps s'atura damunt nostre, en una rauxa on tot sembla inert, però no és més que un sobtat alleujament del dolor que ens possibilita el fet de viure. És la serenor que ens revifa la cobejança de continuar endavant.

FI